

A Balaton térség kulturális különbözőségei

Cultural differences in the region of Lake Balaton

BANÁSZ ZSUZSANNA¹ – BIERMANN MARGIT²

Absztrakt

A kutatás célja annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy kulturális szempontból egységesen kezelhető-e a Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térség 174 települése. A tanulmány a KSH 2000–2016 évi statisztikai alapján azt vizsgálja, hogy a kultúrával kapcsolatos indikátorok szignifikánsan eltérnek-e a település elhelyezkedése, illetve a lakónépesség nagysága szerint. A kutatás módszerét keresztmetszeti kapcsolatvizsgálatok képezik. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a Balaton turisztikai térség kulturális szempontból nem képez egységet, a Balaton-parton elhelyezkedő, illetve attól távolabb lévő települések kulturális szempontból „nem egy pályán játszanak”. Hasonló következtetésre lehet jutni a jelentős lakossággal bíró, illetve alacsony lélekszámú települések esetén is.

Kulcsszavak: Balaton térség, kultúra, területi statisztika, kvantitatív elemzés

Abstract

The aim of the research is to answer the question of whether the 174 settlements of the Balaton tourism development area can be managed uniformly from a cultural point of view. Based on the CSO 2000–2016 statistics, the study examines whether the culture-related indicators differ significantly according to the location of the settlement and the size of the population. The research applies cross-sectional relationship analysis. Based on the results, it can be stated that the tourism area of Balaton does not form a unit from the cultural perspective, i.e. settlements with or without shore of Lake Balaton differ significantly. It reached a similar conclusion also in the case of settlements with a large and low population.

Keywords: Balaton region, culture, regional statistics, quantitative analyzes

BEVEZETÉS

A kutatás tárgyát a 2016 decemberétől érvényes jogszabályban (429/2016 Korm. rendelet a turisztikai térségek és a kiemelt turisztikai fejlesztési térségek meghatározásáról) definiált Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térség képezi. E rendelet felsorolta a Balaton turisztikai térséghez tartozó 174 települést, amelyek között nemcsak közvetlenül a Balaton mellett elhelyezkedő települések szerepelnek, hanem például Veszprém. A továbbiakban e térséget Balaton régióként említjük³, amelyet az 1. ábra térképen szemléltet, az 1. táblázat pedig felsorolja annak településeit. Határain helyezkedik el például Sümeg, Zalakaros és Eplény. A déli határ mentén Somogyvár még beletartozik e régióba, azonban a szomszédos Somogyvámos (Krisna-völgy) már nem.

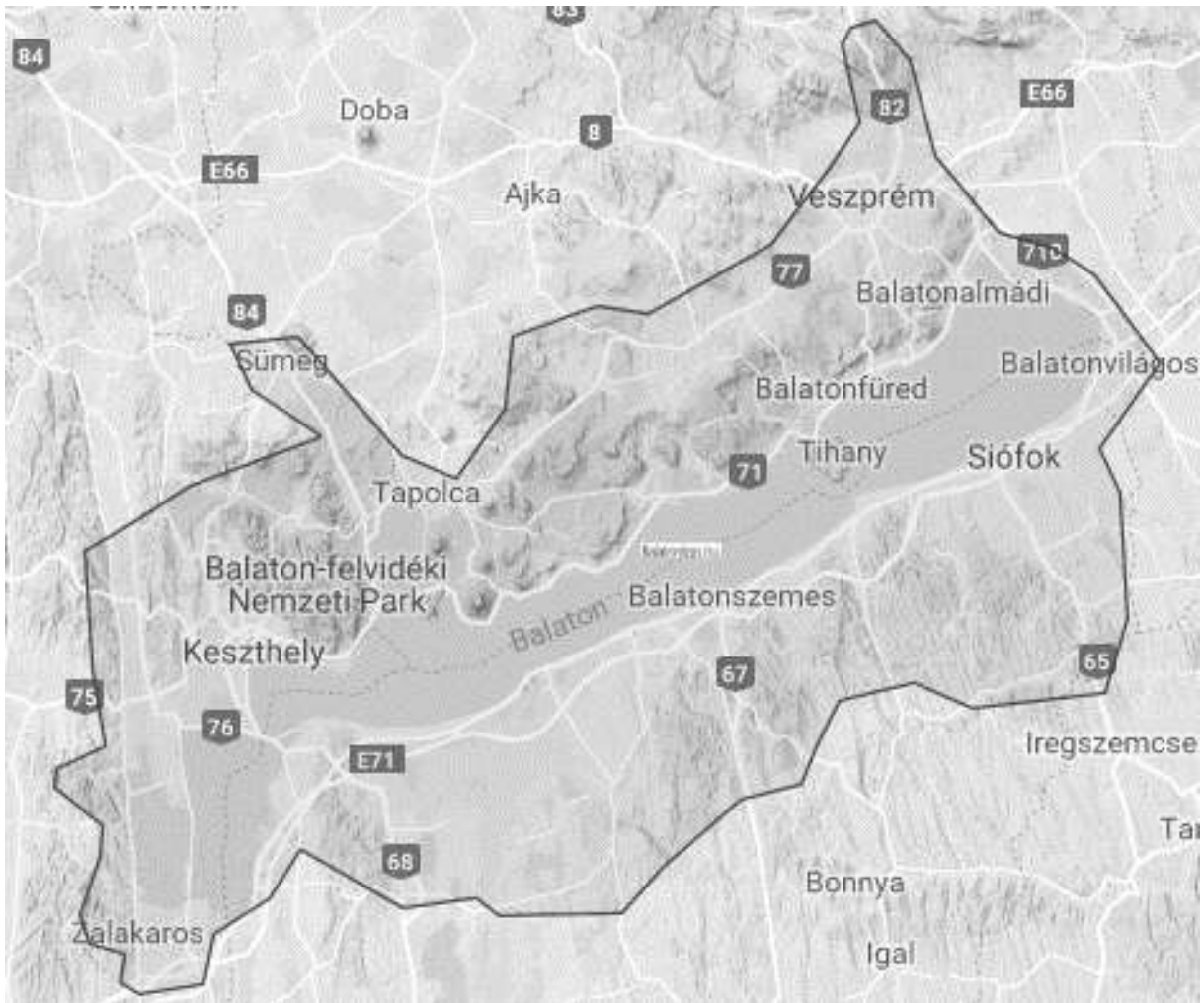
---

¹ Dr. Banász Zsuzsanna, egyetemi adjunktus, Pannon Egyetem, E-mail: banasz.zsuzsanna@gtk.uni-pannon.hu

² Biermann Margit, mesteroktató, Pannon Egyetem, E-mail: biermann.margit@gtk.uni-pannon.hu

³ Ez nem keverendő össze a Balaton kiemelt üdülőkörzettel, amely 179 települést fog össze, melyek között nem szerepel például Veszprém (2000. évi CXII. törvény a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról).

1. ábra: A Balaton régió térképe
Figure 1 The map of the Balaton region

Forrás: Gyórfy, 2017

A KSH (2018b) területi statisztikáiban megkülönböztetett alábbi 7 régióból 3 *régió* (3 *megyéje*) érintett a Balaton régióban: Közép-Magyarország (Budapest, Pest), Közép-Dunántúl (Fejér, Komárom-Esztergom, Veszprém), Nyugat-Dunántúl (Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala), Dél-Dunántúl (Baranya, Somogy, Tolna), Észak-Magyarország (Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád), Észak-Alföld (Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg), Dél-Alföld (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád). Az 1. táblázat listázza az érintett 174 települést, jelölve azt is, hogy melyik megye (Veszprém, Zala és Somogy) melyik járáshoz (összesen 13 érintett járás) tartozik, valamint azt is, hogy melyik település rendelkezik Balaton-parttal.

A kutatás célja annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy kulturális szempontból egységesen kezelhetők-e ezek a Balaton régióba sorolt települések. E kérdést az motiválta, hogy a Balaton régió nagyon különböző településeket fog össze, akár a település méretét figyeljük, akár azt, hogy rendelkezik-e Balaton-parttal. Enyedi (2005) szerint a kulturális gazdaságnak vannak olyan sajátosságai, amelyek bizonyos településhez kötik, mégpedig elsősorban városokhoz. Ez erősíti a városok versenyképességét, és gyengíti más helyek kulturális gazdaságát.

1. táblázat: A Balaton régió települései
Table 1 The settlements of the Balaton region

Veszprém megye 6 járás 74 települése		
Ajkai járás	1 település	
Öcs		
Balatonalmádi járás	7 település	
<i>Balatonakarattya</i>	<i>Balatonfüzfő</i>	Felsőörs
<i>Balatonalmádi</i>	<i>Balatonkenese</i>	Litér
Balatonfőkajár		
Balatonfüredi járás	22 település	
<i>Alsóörs</i>	<i>Csopak</i>	Pécsely
Aszófő	Dörgicse	Szentantalfa
<i>Balatonakali</i>	Lovas	Szentjakabfa
Balatoncsicsó	Monoszló	Tagyon
<i>Balatonfüred</i>	Óbudavár	<i>Tihany</i>
<i>Balatonszepetzd</i>	<i>Örvényes</i>	Vászoly
Balatonszőlős	<i>Paloznak</i>	<i>Zánka</i>
<i>Balatonudvari</i>		
Sümegei járás	1 település	
Sümege		
Tapolcai járás	31 település	
<i>Ábrahámhegy</i>	Kékkút	Raposka
<i>Badacsonytomaj</i>	Kisapáti	<i>Révfülöp</i>
<i>Badacsonytördemic</i>	<i>Kővágóörs</i>	Salföld
<i>Balatonederics</i>	Köveskál	Szentbékálla
Balatonhenye	Lesencefalu	<i>Szigliget</i>
<i>Balatonrendes</i>	Lesenceistvánd	Taliándörög
Gyulakeszi	Lesencetomaj	Tapolca
Hegyeshalom	Mindszentkál	Uzsa
Hegymagas	Monostorapáti	Vigántpetend
Kapolcs	Nemesgulács	
Káptalantóti	Nemesvita	
Veszprémi járás	12 település	
Barnag	Nagyvázsony	Tótvázsony
Eplény	Nemesvámos	Veszprém
Hidegkút	Pula	Veszprémfajsz
Mencshely	Szentkirályszabadja	Vöröstó

Somogy megye 4 járás 65 települése		
Fonyódi járás	18 település	
<i>Balatonboglár</i>	Hács	Öreglak
<i>Balatonfenyves</i>	Karád	Somogybabod
<i>Balatonlelle</i>	Kisberény	Somogytúr
Buzsák	Látrány	Somogyvár
<i>Fonyód</i>	Lengyeltóti	Szőlősgyőrök
Gyugy	Ordacsehi	Visz
Marcali járás	16 település	
<i>Balatonberény</i>	Hollád	Somogyszentpál
<i>Balatonkeresztúr</i>	Kéthely	Szegeerdő
<i>Balatonmáriafürdő</i>	Marcali	Táska
<i>Balatonszentgyörgy</i>	Nikla	Tikos
Balatonújlak	Sávoly	Vörs
Főnyed		
Siófoki járás	24 település	
Ádánd	Bálványos	Ságvár
Balatonendréd	Kereki	<i>Siófok</i>
<i>Balatonföldvár</i>	Köröshegy	Siójut
<i>Balatonöszöd</i>	Kötcese	Som
Balatonszabadi	Nagyberény	<i>Szántód</i>
<i>Balatonzárszó</i>	Nagycsepely	Szólád
<i>Balatonzemes</i>	Nyim	Teleki
<i>Balatonvilágos</i>	Pusztaszemes	<i>Zamárdi</i>
Tabi járás	7 település	
Andocs	Sérsekszőlős	Torvaj
Bábonymegyer	Tab	Zala
Lulla		

Zala megye 3 járás 35 települése		
Keszthelyi járás	25 település	
Alsópáhok	Karmacs	Vindornyafok
<i>Balatongyörök</i>	<i>Keszthely</i>	Vindornyalak
Bókaháza	Nemesbük	Vindornyaszőlős
Cserszegtomaj	Rezi	<i>Vonyarcvashegy</i>
Dióskál	Sármellék	Zalaapáti
Esztergályhorváti	Szentgyörgyvár	Zalacsány
Felsőpáhok	Vállus	Zalaszántó
<i>Gyenesdiás</i>	Várvölgy	Zalavár
Hévíz		
Nagykanizsai járás	9 település	
Balatonmagyaród	Nagyrada	Zalamerenye
Galambok	Zalakaros	Zalaszabar
Garabonc	Zalacomár	Zalaújlak
Zalaszentgróti járás	1 település	
Kehidakustány		

Jelmagyarázat: **megyék**

jársók

rendelkezik Balaton-parttal

Forrás: KSH (2018a), Balatonland (2018) és a 429/2016 (XII. 15.) Korm. rendelet alapján saját szerkesztés

A tanulmány azt a két feltételezést (F) vizsgálja, miszerint a kultúrával kapcsolatos indikátorok szignifikánsan eltérnek

- (F1) egyrészt aszerint, hogy Balaton-parttal rendelkezik-e a település,
- (F2) másrészt aszerint, hogy mennyi a lakónépesség.

Feltételezéseink evidensnek nevezhetők, ha feltételezzük, hogy a régió legnagyobb településén, Veszprémben minden indikátor annyival nagyobb, hogy ez az átlagot is a Balaton-parttal nem rendelkező települések felé húzza el. Azonban a későbbiekben bemutatásra kerülő eredmények ezt nem igazolják.

1. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

A kulturális gazdaság vizsgálatánál célszerű meghatározni, mi tartozik ebbe a fogalomkörbe. Enyedi (2005) szerint egyrészt ide tartozik a hagyományos kulturális szolgáltatások köre, amelyek gazdasági jelentősége a fejlett országokban az utóbbi időben jelentősen megnőtt, dominánsabbá vált a piaci jelleg és meghatározóbbá vált a kulturális tartalom. Másrészt ide tartozik a kulturális termékipar, ahol jellemzően nem a termékek hasznossága játszik szerepet, hanem sokkal inkább kulturális értékük. A kulturális gazdasághoz tartozó szolgáltatások és iparágak behatárolása nem könnyű, ami gyakran csak az adatok becslését teszi lehetővé. Azt is fontos figyelembe venni, hogy a helyeknek (városoknak és régióknak egyaránt) van olyan földrajzi tőkije, ami az adott terméket a származási hely végett teszi vonzóvá (Enyedi, 2005). Különösen igaz ez a Balaton térségére, amit a földrajzi helyzetéből származó előnyök tesznek vonzóvá mind az itt élők, mind pedig a turizmus céljából felkeresők számára.

A kultúra és a kulturális gazdaság területén viszonylag lassan megy végbe az átalakulás. A kulturális gazdaság meghatározó szerepéhez azért van szükség, hogy az állam és az önkormányzatok által fenntartott és támogatott szolgáltatások mellett kialakuljon egy valódi, a kereslet és a kínálat összefüggésein alapuló piac, ahol a versenyhelyzet következtében folyamatosan növekedhet a szolgáltatások minősége (Trócsányi, 2008).

Egy térségben a településhierarchia különböző szintjén található városok és kisebb települések találhatók, amik az infrastruktúra ellátottságban jelentős mértékben eltérők lehetnek. A városokban jellemzően megtalálhatók az emberek igényeinek, szükségleteinek magasabb szintű kielégítéséhez szükséges szolgáltatások. A kulturális igények a magasabb rendű szükségletekhez tartoznak, speciálisabbak, az egyén szintjén különböző mértékben lépnek fel (Pirisi, 2010).

Tapasztalatok azt mutatják, hogy a kultúrát az európai városok stratégiai fontosságú erőforrásnak tekintik. A kultúrához kapcsolódó közvetett hatások egyre fontosabb szerepet játszanak a városok stratégiáiban. A települések a turizmus területein belül egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a kulturális turizmus fejlesztésére. Azt is felismerték, hogy a magasabb képzettséggel rendelkező emberek a lakóhely kiválasztásakor elvárják a magas szintű oktatási, kulturális szolgáltatásokat, így ezek meglétével növelhetik vonzerejüket (Fábián, 2010).

A Balaton régió gazdasági fejlettségét, szociális és kulturális ellátottsági színvonalát tekintve rendkívül heterogén. A turizmus jellemzően a part menti településekre irányul, ennek következtében jelentős fejlettségbeli különbség alakul ki a városok és falvak, valamint a part menti települések és a parttól távolabbi települések között. A gazdasági fejlettség terén jelentkező különbség a szociális és kulturális jellegű ellátás színvonalában is megmutatkozik (Buday-Sántha, 2008).

Gombos a magyarországi tízezer fő feletti városok kulturális szolgáltatások kínálata közötti különbségekre fókuszáló kutatásában megállapította, hogy *„a tízezer fő feletti lakossággal rendelkező városok között kulturális funkcióikat és kínálatukat tekintve van különbség, de ez nem magyarázható a népességszámukkal vagy a földrajzi elhelyezkedésükkel”* (Gombos,

2016, 584). A nagyobb népességű városok a településhierarchiában elfoglalt pozíciójuknak megfelelően központi funkciókat látnak el, és ez érvényesül a kulturális élet területén is. A kisebb városokban – a Balaton-partiak kivételével – „általában nincsenek nagy közönséget vonzó kulturális rendezvények, és a Balaton-parti tízezer főnél kisebb lélekszámú települések is inkább a turisztikai vonzerő növelése céljából szervezik ezeket a rendezvényeket” (Gombos, 2016, 571).

2. MÓDSZERTAN

Szekunder forrásként a KSH (2018a) adatait használtuk, amelyek a 2000–2016 évekre érhetőek el az érintett 174 településre vonatkozóan. A 2016-os településszerkezetnek megfelelő adatok között településenként közel 1400 indikátorról állnak rendelkezésre adatok, köztük az egyik témakör kifejezetten a kultúrával kapcsolatos. A kutatás a települések azon indikátorait elemzi, amelyek

- egyrészt a települések népességszámához (fő) kötődnek,
- másrészt a kultúrához, nevezetesen:
  - rendszeres művelődési foglalkozások száma (db), és az ezeken résztvevők száma (fő),
  - kulturális rendezvények⁴ száma (db), és az ezeken résztvevők száma (fő),
  - alkotó művelődési közösségek⁵ száma (db), és az ezeken résztvevők száma (fő),
  - működő vállalkozások száma (db) a művészet, szórakoztatás, szabadidő nemzetgazdasági ágban (TEÁOR).

Elemzéseinket 5%-os szignifikancia-szinten értelmezzük.

Az első feltételezésünk (F1) – miszerint a kultúrával kapcsolatos indikátorok szignifikánsan eltérnek aszerint, hogy Balaton-parttal rendelkezik-e a település – vizsgálatához keresztmetszeti ANOVA-elemzést végeztünk a 2006, ..., 2016 évekre. Az ANOVA nullhipotézise szerint megegyezik a Balaton-parttal rendelkező, illetve nem rendelkező településeken az adott kultúrával kapcsolatos indikátor várható értéke, vagyis nincs kapcsolat az adott indikátor és aközött, hogy van-e Balaton-partja a településnek. Amennyiben az elemzéshez tartozó p-érték (Sig. érték) 0,05-nél kisebb, úgy a fenti nullhipotézis 95%-os megbízhatósággal elutasítható, vagyis van kapcsolat a vizsgált kultúrához kötődő indikátor és aközött, hogy a település rendelkezik-e Balaton-parttal.

Második feltételezésünk (F2) – miszerint a kultúrával kapcsolatos indikátorok szignifikánsan eltérnek aszerint, hogy mekkora a település lakónépessége – vizsgálatához keresztmetszeti kapcsolatvizsgálatokat végeztünk a 2006, ..., 2016 évekre. A Pearson-féle korrelációs együttható (R) értékeit figyeltünk, amely akkor értelmezhető, ha a hozzá tartozó p-érték (Sig. érték) 0,05-nél kisebb. A szignifikáns kapcsolatok erőssége az R mutató abszolút értéke alapján értelmezhető: gyengének tekintjük, amennyiben 0,4-nél kisebb, illetve erősnek, ha 0,7-nél nagyobb.

---

⁴ „Az otthon keretein kívül eső kulturális lehetőségek, közönség előtt tartott (előadások, kiállítások, illetve műsorok) összefoglaló megnevezése. A kulturális rendezvények közé tartoznak a színházi előadások, mozielőadások, hangversenyek, népi együttesek rendezvényei, muzeális intézmények rendezvényei, szórakoztató egyéb műsorok, közművelődési intézmények rendezvényei.” (Bárdosi-Lakatos, 2005, 9)

⁵ „Olyan állandó tagsággal rendelkező, rendszeresen foglalkozást tartó, többnyire vezetővel rendelkező közösség, amely az egyéni vagy közös alkotási folyamat eredményét közönség előtt is bemutatja. Csoportosítása az alábbi: művészeti csoportok, népi előadó-művészeti csoportok, tárgyalgó művészeti csoportok.” (Bárdosi-Lakatos, 2005, 17)

3. EREDMÉNYEK

Az első feltételezésünk (F1) vizsgálatához tartozó eredményeket, azaz az évenkénti ANOVA-elemzések p-értékeit a 2. táblázat foglalja össze. Érdekes megfigyelés, hogy a vizsgált kultúrával kapcsolatos indikátorok közül csak a kulturális rendezvények száma, illetve az ezeken résztvevők száma esetében mutatkozott szignifikáns kapcsolat (a 2. táblázatban szürke háttérrel kiemelve) azzal, hogy rendelkezik-e a település Balaton-parttal. A többi vizsgált kultúra-indikátor nem függ attól, hogy van-e a településnek Balaton-partja.

2. táblázat: Az ANOVA vizsgálat p-értékei
Table 2 The p-values of the ANOVA test

Kultúrával kapcsolatos indikátorok		év										
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Rendszeres művelődési foglalkozások	db	,229	,175	,497	,308	,371	,824	,207	,488	,260	,226	,383
	fő	,191	,065	,228	,066	,817	,306	,541	,967	,755	,777	,180
Kulturális rendezvények	db	,028	,044	,017	,008	,003	,027	,414	,316	,113	,169	,244
	fő	,236	,681	,218	,051	,047	,040	,024	,045	,121	,012	,010
Alkotó művelődési közösségek	db	n.a.	,271	,263	,150	,352	,940	,498	,633	,961	,788	,492
	fő	n.a.	,179	,108	,087	,604	,616	,654	,653	,711	,758	,672
Működő vállalkozások a művészet, szórakoztatás, szabadidő nemzetgazdasági ágban (TEÁOR)	db	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	,845	,834	,729	,696	,648	n.a.

Jelölések: n.a.: nincs adat

Az eredmények kapcsolatot jeleznek a kultúrával kapcsolatos indikátor és a Balaton-part között. (A p-érték < 0,05).

Forrás: saját eredmények (2018)

A kulturális rendezvények száma 2011-ig mutatott szignifikáns eltérést, az ezeken résztvevők száma pedig 2010-től (2014 kivételével). Mindezek alapján az első feltételezés (F1), miszerint a kultúrával kapcsolatos indikátorok szignifikánsan eltérnek aszerint, hogy Balaton-parttal rendelkezik-e a település, csak a kulturális rendezvények esetében fogadható el.

Mivel az ANOVA a Balaton-parttal rendelkező, illetve nem rendelkező települések kultúra-indikátorának átlagait hasonlítja össze, ezért részletesebben megvizsgáltuk az utolsó évi átlagokat (amely év a vállalkozások esetében 2015, a többi indikátornál 2016), annak érdekében, hogy lássuk, mekkora az eltérés az átlagokban. A 3. táblázat foglalja össze az eredményeket. Bár minden indikátor átlaga a Balaton-parttal rendelkező településeken nagyobb, az ANOVA-vizsgálat alapján ez csak a kulturális rendezvényeken résztvevők száma esetében nevezhető szignifikáns különbségnek. A kulturális rendezvények esetén volt arányaiban a legnagyobb eltérés a Balaton-parton, illetve az attól távolabb elhelyezkedő települések között. A kulturális rendezvények számát tekintve 2016-ban 1,81-szer több rendezvény volt a Balaton-parton, melyeken 3,14-szer több ember vett részt, mint a Balaton-parttól távolabb lévő települések esetén.

3. táblázat: A kultúrával kapcsolatos indikátorok átlagai a Balaton-parttal rendelkező, illetve nem rendelkező településeken, 2016

Table 3 The averages of culture-related indicators in settlements with and without the shore of Lake Balaton

	db		fő	
	Van Balaton-partja?			
	nincs	van	nincs	van
Rendszeres művelődési foglalkozások	246	346	160	262
Kulturális rendezvények	52	94	7 462	23 421
Alkotó művelődési közösségek	5	7	93	112
Működő vállalkozások a művészet, szórakoztatás, szabadidő nemzetgazdasági ágban (TEÁOR), 2015	6	9		

Forrás: saját eredmények (2018)

A továbbiakban áttérünk a második feltételezésünk (F2) vizsgálatához tartozó évenkénti keresztmetszeti kapcsolatvizsgálatok eredményeinek bemutatására, melyeket a 4. táblázat foglal össze. Amely esetben rendelkezésre álltak adatok, minden eredmény szignifikáns, ráadásul legalább közepesen erős kapcsolatot jelez a népesség és mindegyik kultúra-indikátor között. E kapcsolatok pozitív irányúak, azaz minél nagyobb egy település népessége, annál nagyobb mindegyik kultúrával kapcsolatos indikátor is, mely kapcsolatok mindegyike legalább közepesen erős.

4. táblázat: Pearson-féle korrelációs együttható (R) értékei

Table 4 Pearson's correlation coefficients (R)

Kultúrával kapcsolatos indikátorok		év										
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Rendszeres művelődési foglalkozások	db	,883	,831	,791	,936	,908	,916	,890	,894	,902	,913	,922
	fő	,877	,893	,780	,930	,893	,586	,801	,918	,882	,856	,919
Kulturális rendezvények	db	,903	,911	,940	,938	,856	,886	,513	,518	,485	,481	,507
	fő	,865	,831	,942	,928	,946	,889	,873	,830	,663	,743	,685
Alkotó művelődési közösségek	db	n.a.	,908	,876	,868	,827	,890	,839	,823	,864	,870	,864
	fő	n.a.	,903	,889	,880	,878	,871	,880	,879	,866	,889	,902
Működő vállalkozások a művészet, szórakoztatás, szabadidő nemzetgazdasági ágban (TEÁOR)	db	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	,974	,971	,968	,976	,973	n.a.

Jelölések: n.a.: nincs adat

A kapcsolat erőssége:

közepesen erős	ha $0,4 < R < 0,7$
erős	ha $0,7 < R < 0,9$
nagyon erős	ha $0,9 < R$

Forrás: saját eredmények (2018)

Ez nem mondható meglepő eredménynek, viszont ha megfigyeljük a 4. táblázat legerősebb kapcsolatait (a legsötétebb háttérű cellákat), akkor olyan megállapítások tehetők, amelyek nem evidensek. Az utolsó két évre fókuszálva, érdekes megfigyelés, hogy pont az előző feltételezés vizsgálatakor kiemelkedő kulturális rendezvények esetén tapasztalható a leggyengébb (bár ez is közepesen erősnek nevezhető) kapcsolat a népességszámmal. A második feltételezésünk (F2), miszerint a kultúrával kapcsolatos indikátorok szignifikánsan eltérnek aszerint, hogy mennyi a lakónépesség, elfogadható.

4. ÖSSZEGZÉS

A kutatás célja annak a kérdésnek a megválaszolása volt, hogy kulturális szempontból egységesen kezelhető-e a Balaton régió 174 települése. Vizsgálataink alapján nem. Két feltételezésünk közül az első (F1) részben került elfogadásra, a második (F2) pedig teljesen. Eredményeink alapján az alábbi két megállapítás (M) tehető: a rendszeres művelődési foglalkozások, a kulturális rendezvények, az alkotó művelődési közösségek száma, valamint az ezeken résztvevők száma, továbbá a TEÁOR kódjuk szerint a művészet, szórakoztatás, szabadidő nemzetgazdasági ágban működő vállalkozások számát tekintve:

- (M1) csak a kulturális rendezvények esetében tapasztalható szignifikáns eltérés a Balaton-parton elhelyezkedő, illetve attól távolabb lévő települések között. A vizsgált 2006-2016 időszak elején inkább e rendezvények számában volt lényegi eltérés, azonban az időszak végén már csak az ezeken résztvevők számában (a kulturális rendezvényeken résztvevők száma szignifikánsan több a Balaton-parttal rendelkező településeken).
- (M2) mindegyik kultúra-indikátor pozitív irányú, legalább közepesen erős kapcsolatban áll a 2006-2016 évek mindegyikében a település népességszámával.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Jelen kutatás az Európai Unió, Magyarország és az Európai Szociális Alap társfinanszírozása által biztosított forrásból az EFOP-3.6.2-16-2017-00017 azonosítójú „Fenntartható, intelligens és befogadó regionális és városi modellek” című projekt keretében jött létre.

IRODALOMJEGYZÉK

- Balatonland (2018) *Balaton-parti települések*. <http://www.balatonland.hu/balaton-telepulesek>
Letöltve: 2018. 05. 15.
- Bárdosi M.–Lakatos Gy. (2005) A kulturális statisztika módszertana és fogalmai. *Statisztikai módszertani füzetek*, 45. <http://mek.oszk.hu/11100/11108/11108.pdf> Letöltve: 2018. 08. 16.
- Buday-Sántha A. (2008) Balaton régió (Balaton Region). *Tér és Társadalom*, 22, 4, 43–62.
- Enyedi Gy. (2005) A városok kulturális gazdasága. In: Enyedi Gy.–Keresztély K. (szerk.): *A magyar városok kulturális gazdasága*. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest. 13–22.
- Fábián A. (2010) Kultúra alapú városfejlesztés, kreatív városok. *Közép-európai közlemények*, 3, 1, 90–99.
- Gombos Sz. (2016) A kulturális szolgáltatások kínálata közötti különbségek a magyarországi tízezer fő feletti városokban. *Területi Statisztika*, 56, 5, 565–587.
- Györffy Á. (2017) *Balaton Kiemelt Turisztikai Térség – Avagy ki fér hozzá a mézesbödönhöz*. https://www.balontipp.hu/balaton_i_hirek/balaton-kiemelt-turisztikai-terseg-avagy-ki-fer-hozza-a-mezesbodonhoz/ Letöltve: 2018. 05. 22.

- KSH (2018a) *Éves településstatisztikai adatok 2016-os településszerkezetben, Magyarország települései (2000-2016)*. KSH/Adatok/Tájékoztatási adatbázis/Területi statisztika. <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=T> Letöltve: 2018. 05. 22.
- KSH (2018b) *Magyarország régiói, 2018. január 1.* http://www.ksh.hu/területi_atlasz_megyek Letöltve: 2018. 05. 20.
- Pirisi G. (2010) Kisvárosok kulturális infrastruktúrája a Dél-Dunántúlon. In: Pap N. (szerk.): *Kultúra – Területfejlesztés. Pécs – Európa Kulturális Fővárosa 2010-ben*. Geographica Pannonica Nova 2. Imedias Kiadó, Pécs. 81–100.
- Trócsányi A. (2008) A kulturális gazdaság szerepe a városok megújulásában – Pécs adottságai és esélyei. In: Pap N. (szerk.): *Kultúra – Területfejlesztés. Pécs – Európa Kulturális Fővárosa 2010-ben*. Geographica Pannonica Nova 2. Imedias Kiadó, Pécs. 231–244.
- Jogszabályok, rendeletek:**
2000. évi CXII. törvény a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000112.tv> Letöltve: 2018. 05. 20.
- 429/2016 (XII. 15.) Korm. rendelet a turisztikai térségek és a kiemelt turisztikai fejlesztési térségek meghatározásáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600429.KOR&timeshift=ffffff4&txpreferer=00000001.TXT> Letöltve: 2018. 05. 20.